

Bollnäs kommun
infocenter@bollnas.se

Rektorn vid Nyhamre skola F-6
asa.sjoberg@bollnas.se

Beslut för grundskola och grundsärskola

efter tillsyn i Nyhamre skola F-6
i Bollnäs kommun

Tillsyn i Nyhamre skola F-6

Skolinspektionen genomför tillsyn i Bollnäs kommun under hösten 2014. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Nyhamre skola F-6 besöktes av Skolinspektionen den 3 och 4 september 2014.

Fakta om skolenheten

Nyhamre skola är en kommunal grundskola som ligger i tätorten Bollnäs. Verksamheten omfattar förskoleklass, årskurserna 1-6 och fritidshem. På skolan finns elever som är mottagna i grundsärskolan men får sin utbildning integrerat i grundskolan. Vid tiden för tillsynen är 335 elever inskrivna på skolan varav 49 i förskoleklass. Skolan har också en förberedelseklass för nyanlända elever. Grundskolans lärare är organiserade i fem arbetslag så kallade enheter, som leds av utvecklingsledare. Skolan leds av en rektor.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Skolverkets nationella statistik (SIRIS) för de nationella ämnesproven år 2013 saknar ett sammansatt resultat i årskurs 3. I de enskilda delproven i ämnet matematik var andelen elever som nått kravnivån som högst 93 procent (bråk uppdelning av tal) och som lägst 65 procent (skriftliga räknemetoder). I ämnet svenska var resultatet som högst 95 procent (läsning, textsamtal) och som lägst 75 procent (skrivuppgift, faktatext). Vid tidpunkten för tillsynen saknas nationell statistik för de nationella ämnesproven läsåret 2013/2014. Enligt skolans egna uppgifter uppnådde 75 procent av eleverna i årskurs 3 kunskapskraven i svenska och 84 procent i matematik i slutet av läsåret 2013/2014. I de naturorienterade ämnena var andelen elever som nådde kunskapskraven 80 procent och i samhällsorienterade ämnena 82 procent.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik för årskurs 6 läsåret 2012/2013 var andelen elever som minst nått betyget E nästintill 100 procent i samtliga ämnen. Den genomsnittliga betygspoängen för varje ämne var högst i modersmål (16,5), bild (15,1) och samhällskunskap (14,1). Den genomsnittliga betygspoängen var som lägst i ämnet musik. Vid tidpunkten för tillsynen saknas nationell statistik för betygsresultaten 2013/2014.

Av skolans egen statistik för år 2014 framgår att andelen elever som nådde minst betyget E var som högst 100 procent i modersmål och som lägst svenska som andra språk 38 procent.

Helhetsbedömning

Tillsynen av Nyhamre skola visar att verksamheten i många delar uppfyller skollagens krav och att skolans rektor och lärare arbetar för att skapa en trygg miljö och ge eleverna förutsättningar att nå så långt som möjligt. Utredningen visar dock att skolans resultat behöver förbättras och som ett led i detta arbete behöver skolans kvalitetsarbete utvecklas. Elevernas resultat på såväl individ- som skolnivå är kända för skolans personal och diskussioner pågår om undervisningens kvalitet men det saknas systematiska analyser av identifierade brister och därtill kopplade åtgärder, detta i syfte att förbättra och utveckla verksamheten. Rektor uppger att hon nyligen påbörjat ett arbete som ska utgå från kommunens så kallade kvalitetskvadrat, och att detta ska implementeras successivt under läsåret.

I tillsynen framkommer att lärarna informerar eleverna om kunskapskraven och målen för utbildningen. Lärarna arbetar även med att ge eleverna möjligheter till inflytande i undervisningen. Samverkan mellan lärarna behöver dock förbättras så att undervisningen i högre grad samordnas i olika ämnesområden för att ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Skolan behöver även utveckla samarbetsformer mellan förskoleklass och grundskolan i syfte att stödja elevernas utveckling och lärande i ett långsiktigt perspektiv.

Nyhamre skola tar emot nyanlända elever. Det framkommer i intervjuer med såväl rektor som med ansvariga lärare för mottagningsklassen att det saknas studiehandledning på modersmålet för ett antal elever på skolan. Skolinspektionen bedömer att det är av största vikt att de elever som är i behov av studiehandledning får detta stöd för att möjliggöra att eleverna klarar målen för utbildningen.

I tillsynen framkommer vidare att det finns elever som enligt rektors bedömning bör läsa svenska som andra språk men som inte gör det. Enligt rektor och lärare i förberedelseklass är orsaken till detta att det saknas kunskap om svenska som andra språk vilket gör att eleverna inte får undervisning utifrån kursplanen i ämnet och inte heller bedöms enligt kunskapskraven för svenska som andraspråk.

På Nyhamre skola finns det grundsärskoleelever som är integrerade i grundskolan. Eleverna läser enligt grundsärskolans kursplaner, ämnesområden och i vissa fall en kombination av ämnen enligt både grundskolans kursplaner och grundsärskolans kursplaner. Tillsynen visar dock att det finns en osäkerhet hos lärarna hur bedömningar ska göras utifrån grundsärskolans kursplaner eller ämnesområden. Skolinspektionen bedömer att det är av största vikt att rektor ser till att lärarna har kunskap om grundsärskolans kursplaner och ämnesom-

råden för att kunna göra bedömningar av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till de kunskapskrav som finns.

Tillsynen visar att det endast i mindre omfattning sker arbete inriktat på elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Det arbete som sker är oftast på individnivå och inte för att skapa en så positiv lärandesituation som möjligt för alla elever.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger enligt 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Bollnäs kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 12 januari 2015 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Bollnäs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med undervisning och lärande.

- Anordna undervisningen i svenska som andra språk för de elever som behöver det.
- Samordna undervisningen i olika ämnesområden så att eleverna ges möjlighet till överblick och sammanhang och att uppfatta större kunskapsområden som en helhet.
- Se till att det finns samarbetsformer mellan förskoleklass och skola.

Motivering

Svenska som andra språk

För utbildningen i grundskolan och för fritidshemmet gäller en läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Läroplanen innehåller bland annat kursplaner för grundskolan. Kursplanerna innehåller respektive ämnes syfte och centrala innehåll. Av skolförordningen framgår att undervisning i svenska som andraspråk ska, om det behövs, anordnas för elever som har ett annat språk än svenska som modersmål. Rektorn beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

På Nyhamre skola finns en förberedelseklass som tar emot nyanlända elever. Även i ordinarie klasserna finns ett relativt stort antal elever med annat modersmål än svenska som enligt rektor och lärare, bör läsa svenska som andra språk men att skolan inte har kunnat erbjuda undervisning i ämnet. Rektor uppger att det finns en plan framtagen för ökad måluppfyllelse och tydlighet i

ämnet svenska som andraspråk. Det finns även en förstelärare för nyanlända på skolan med uppdrag att bland utveckla ämnet svenska som andra språk på skolan. I intervjuer med rektorn och lärare i förberedelseklass framkommer dock att det saknas kunskap hos lärare om ämnet svenska som andra språk vilket gör att eleverna inte får undervisning i svenska som andra språk utifrån kursplanen i ämnet och inte heller bedöms i enlighet med kunskapskraven i svenska som andraspråk. Vidare framkommer i intervjuer med rektorn och lärare att det finns en missuppfattning hos en del föräldrar och lärare att svenska som andra språk mer är ett stöd i svenska och inte utgör ett eget ämne.

Ämnesövergripande undervisning

I läroplanen anges att undervisningen i olika ämnesområden ska samordnas så att eleverna får möjlighet att uppfatta större kunskapsområden som en helhet. Lärarna ska samverka med varandra i arbetet att nå utbildningsmålen och för att ge eleverna överblick och sammanhang.

Enligt rektor har förvaltningens tidigare krav på exakt redovisning av antalet minuter i scheman fått till följd att undervisningen blivit till "delar istället för helheter". Rektor uppger att samordning i olika ämnesområden sker mer sporadiskt än systematiskt på grund av tidigare fel styrning från huvudmannen. Av intervjuer med elever, lärare och rektor framkommer att samordning mellan olika ämnesområden kan utvecklas i större utsträckning än vad som sker i på skolan i nuläget. I vissa ämnen såsom exempelvis slöjd och matematik förekommer enligt rektor och lärarna ämnesövergripande undervisning. Det finns dock inte gemensamma planeringar eller utvecklade strategier för att systematiskt samordna arbetet, i syfte att utveckla undervisningen och ge eleverna möjlighet att uppfatta större kunskapsområden.

Samarbetsformer mellan förskoleklass och skola

I läroplanen anges att samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem ska utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande.

Av intervjuer med såväl rektor som lärare framkommer att samarbetsformer mellan förskola och skola varit ett eftersatt område. Lärare i förskoleklass uppger att de inte varit delaktiga i skolans arbete under åren och att det inte skett något utbyte i syfte att stödja elevernas utveckling och lärande. Detta beror bland annat på bristande kunskap och osäkerhet om förskoleklassens uppdrag. Enligt rektor och lärare har ett arbete påbörjats för att stödja utvecklingsarbetet i förskoleklassen och samarbetsformer, men det finns mycket arbete kvar att göra.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister inom undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Bollnäs kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 4 § skollagen, 5 kap. 14 § skolförordningen, Lgr 11, 2.5 Övergång och samverkan, 2.8 Rektorns ansvar, 3 Kursplaner

Särskilt stöd

Bedömning

Bollnäs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet med särskilt stöd.

- Ge studiehundledning på modersmålet till elever som har behov av det.

Motivering

Av skolförordningen framgår att en elev ska få studiehundledning på sitt modersmål om eleven behöver det.

Tillsynen visar att det finns elever på skolan som har rätt till studiehundledning på modersmålet men inte får detta.

På Nyhamre skola finns en förberedelseklass för elever som nyligen kommit till Sverige. De nyanlända elevernas tidigare skolbakgrund kartläggs och eleverna slussas ut så snart det är möjligt i ordinarie undervisning. Det framkommer dock i intervjuer med såväl rektorn som lärare i förberedelseklass att det saknas tillgång till studiehundledning på modersmålet i den omfattning som eleverna har behov av. Vidare saknas studiehundledning på alla språk som det finns behov av. Rektorn uppger att det finns svårigheter att få tag på personer i en del språkgrupper. Enligt rektorn och lärare är studiehundledning ett eftersatt område i kommunen. Skolinspektionen vill betona att eftersom studiehundledning är en form av särskilt stöd, är det av största vikt att de elever som är i behov av studiehundledning får detta stöd för att få möjlighet att nå kunskapskraven och de nationella målen för utbildningen.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister avseende studiehundledning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Bollnäs kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

5 kap. 4 § skolförordningen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Bollnäs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med bedömning och betygssättning.

- Rektorn ser till att lärarna är väl förtrogna med regelverket som gäller för betygssättningen.
- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Bedömning och betygssättning

Vid bedömning och betygssättning ska läraren enligt läroplanen utnyttja all tillgänglig information om elevens kunskaper i förhållande till de nationella kunskapskraven och göra en allsidig bedömning av dessa kunskaper.

På Nyhamre skola finns det flera elever som är mottagna i grundsärskolan men som får sin utbildning inom grundskolan. Eleverna läser ämnen och ämnesområden enligt grundsärskolans kursplaner och i vissa fall en kombination av ämnen enligt både grundskolans kursplaner och grundsärskolans kursplaner.

Av intervjuerna med rektorn, lärare och elevhälsa framkommer att det finns en osäkerhet hos lärarna hur bedömningar ska göras utifrån grundsärskolans kursplaner eller ämnesområden. Det framkommer vidare i intervjuer med lärarna att lärarna inte fått någon utbildning när det gäller bedömningar gällande grundsärskolan. Skolinspektionen bedömer att det är av största vikt att rektor ser till att lärare har kunskap om grundsärskolans kursplaner och ämnesområden för att kunna göra adekvata bedömningar av elevernas kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven som gäller för grundsärskolan.

Individuella utvecklingsplaner

Enligt skollagen ska läraren i årskurs 1-5 en gång per läsår, vid ett av utvecklingssamtalen, i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen.

Skolinspektionen har tagit del av ett urval av skolans individuella utvecklingsplaner för elever i årskurs 1-5. Dessa innehåller ämnesspecifika omdömen om elevens kunskapsutveckling i alla ämnen som eleven får undervisning i samt en framåtsyftande del. Den framåtsyftande delen är i de flesta fall kopplad till kunskapskraven men det framgår inte alltid vilka insatser som skolan avser att

vidta för att ge eleven möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling. I de individuella utvecklingsplanerna Skolinspektionen tagit del av anges exempelvis skolans insatser som "Fortsätt jobba så bra som du gör" eller "Skolan ska ge extra stöd i de delar som behövs stärkas". De framåtsyftande insatserna är därmed generella och kan inte sägas vara individuella och anpassade till eleven. Det framgår även att ett ganska stort ansvar läggs på den enskilde eleven.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolans bedömning och betygssättning. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Bollnäs kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

3 kap. 14 §, 10 kap. 13 § och 11 kap. 16 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Bollnäs kommun måste vidta följande åtgärd för att förbättra arbetet inom med pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Se till att rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att som pedagogisk ledare och chef verka för att utbildningen utvecklas i skola och fritidshem och att arbetet är inriktat mot att de nationella målen uppfylls. I rektors ansvar ingår också att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

Enligt Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet (SKOLFS 2012:98) bör rektorn se till att dokumentationen av kvalitetsarbetet är tillräcklig för att ligga till grund för analys och beslut på enhetsnivå om prioriteringar av utvecklingsinsatser, skapa rutiner och former för dokumentationen som är effektiva och ändamålsenliga för enhetens kvalitetsarbete, samt sträva efter att dokumentationen ger en samlad bild av utbildningens kvalitet inom enheten.

Av intervju med rektorn framkommer att arbetet med det för kommunen gemensamma utvärderingssystemet precis har påbörjats och att det ännu inte har kopplats till det befintliga kvalitetsarbetet på skolan. Rektorn uppger att det sker en utvärdering av skolans resultat avseende bland annat kunskapsresultat och värdegrundsarbete. Lärarna bekräftar att de genomför en viss utvärdering en gång om året, när de gemensamt i arbetslagen översiktligt går igenom kunskapsresultaten. Det sker dock inte systematiska uppföljningar under året. Av utredningen framgår att det saknas tydliga analyser av kunskapsresultaten och värdegrundsarbete och det saknas även beskrivning av de åtgärder som skolan avser vidta i syfte att utveckla utbildningens kvalitet. De dokument som Skolinspektionen tagit del av är en beskrivning av hur kvalitetsarbetet är tänkt att fungera med inplanerade möten, men den innehåller inte en analys av verksamheten. Av intervjuer med elevhälsan framgår att det inte skett någon utvärdering av deras arbete, vilket är angeläget eftersom skolans kunskapsresultat behöver förbättras.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i det systematiska kvalitetsarbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Bollnäs kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4–6 §§ skollagen

Erbjudande av utbildning

Bedömning

Bollnäs kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet med erbjudande av utbildning.

- Se till att eleverna har tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval
- Se till att elevhälsan arbetar förebyggande och hälsofrämjande.

Motivering

Studie- och yrkesvägledning

Enligt skollagen ska elever och de som avser att påbörja utbildning ha tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval.

I Skolverkets allmänna råd om arbetet med studie- och yrkesvägledning (SKOLF 2013:180) anges att skolan behöver arbeta med studie- och yrkesvägledning på ett individanpassat, systematiskt och långsiktigt sätt. På så vis kan

eleverna utveckla de insikter, kunskaper och förmågor som behövs för att ta ställning till och fatta beslut om sin framtid.

Skolinspektionens granskning visar att det på Nyhamre skola inte finns någon av personalen som har uppdrag att vägleda eleverna inför deras utbildning och yrkesval. Rektorn uppger vid intervjuer att det sker mer vägledning för de äldre eleverna på skolan men för de yngre eleverna saknas det ett systematiskt och medvetet arbete på skolan. Rektorn uppger vidare att det är hennes ansvar att se till att lärarna får kännedom om uppdraget och att upprätta en plan för arbetet.

Förebyggande och hälsofrämjande arbete

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/19:165) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling

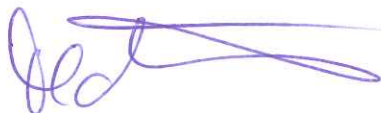
På Nyhamre skola finns det tillgång till elevhälsa som träffas varje vecka. Representanter för elevhälsan uppger dock att de som samlad elevhälsa behöver finnas till hands i större utsträckning och att de är "mindre tillgängliga för eleverna än tidigare". Det framkommer av utredningen att de insatser som genomförs inte räcker för att stödja eleverna i den omfattning som behövs. I intervjuer har elevhälsans representanter svårt att exemplifiera insatser som är inriktade på elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Representanter för elevhälsan uppger att det arbete som sker oftast är på individnivå och inte utifrån ett identifierat behov för skolans elever. Även i intervjuer med rektor och lärare framkommer att elevhälsans uppdrag har fokus på individnivå och inte på det förebyggande och hälsofrämjande arbete i syfte att stödja alla elevers utveckling att nå målen för utbildningen.

Sammanfattningsvis visar Skolinspektionens utredning att det finns brister när det gäller elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot målen. Vidare framgår av utredningen att eleverna på Nyhamre skola saknar tillgång till personal med kompetens för att tillgodose deras behov av vägledning inför utbildning och yrkesval. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Bollnäs kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

2 kap. 25 och 29 §§ skollagen samt Lgr 11, 2.6 Skolan och omvärlden och Läroplan för grundskolan 2011, 2.6 Skolan och omvärlden

På Skolinspektionens vägnar

Mathias Ljungström
Beslutsfattare

Magdalena Molin
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla verksamheter och hos alla huvudmän. Tillsynen fokuserar på faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevers möjligheter att nå målen för verksamheten. Tillsynen inriktas mot tre huvudområden: Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt. För enskilda huvudmän granskas även huvudmannaskap och godkännande.

Tillsynen av förskola, fritidshem och vuxenutbildning i en kommun är inriktad på hur kommunen tar sitt ansvar för verksamheten. I de fall fritidshem finns vid fristående skolor ingår de i tillsynen av skolenheten. Förskolor som drivs av enskilda huvudmän har fått sitt tillstånd av kommunen och det är därmed kommunen som har ansvaret för tillsyn av dessa.

Alla skolenheter besöks vid tillsynen. Vid den tredjedel av skolorna där Skolinspektionen bedömer att det är lägre risk för problem och brister granskas färre delområden och besöken görs under en halv dag. Övriga skolenheter granskas inom samtliga bedömningspunkter och under flera dagar.

Tillsynen grundar sig på dokument som exempelvis plan mot kränkande behandling, kunskapsresultat och annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, besök i skolenheter och intervjuer. Oavsett tillsynsform ger Skolinspektionens granskning inte någon heltäckande bild av verksamheten utan ska ses som en bild vid det aktuella granskningstillfället inom de områden som ingår i tillsynen.

Efter tillsynen redovisas Skolinspektionens bedömningar i ett beslut. Redovisningen görs i form av avvikelserapportering vilket innebär att det endast är de bedömningspunkter där det förekommer brister som beskrivs i beslutet. För kommuner bedöms även ansvarstagandet som helhet för den utbildning kommunen bedriver.

I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmannens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.